

บทวิจารณ์หนังสือ : โลกของโซฟี

Book Review: Sophie's World

ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม

Thanarat Sa-ard-iam

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus

สุรียัน ผึ้งผาย

Suriya Phuengphai

นักวิชาการอิสระ

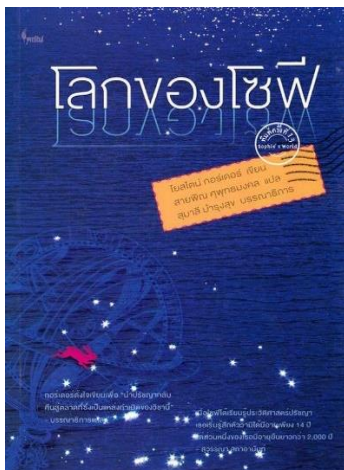
Independent Scholar

E-Mail: thanarat.mcusr@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 4 ธันวาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 30 ธันวาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 30 ธันวาคม 2567

ชื่อเรื่อง: โลกของโซฟี (Sophie's World)

ผู้แต่ง: โยสไตน์ การ์เดอร์

ผู้แปล : ชัยวัฒน์ สถาอานันท์

จัดพิมพ์โดย : สำนักพิมพ์มติชน

1. บทนำ

“โลกของโซฟี” เป็นนวนิยายปรัชญาที่โด่งดังของนักเขียนชาวนอร์เวย์ โยสไตน์ การ์เดอร์ ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1991 หนังสือเล่มนี้ได้รับความนิยมอย่างมากทั่วโลก และได้รับการแปลเป็นภาษาต่างๆ มากกว่า 60 ภาษา รวมถึงภาษาไทยด้วยการ์เดอร้นำเสนอประวัติศาสตร์ปรัชญาตะวันตกผ่านเรื่องราวของเด็กหญิงวัย 14 ปีชื่อโซฟี อาเมนดเซน ที่ได้รับจดหมายปริศนาชวนให้เธอเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญา หนังสือเล่มนี้ผสมผสาน

ระหว่างนวนิยายและตำราปรัชญาได้อย่างลงตัว ทำให้ผู้อ่านได้เรียนรู้แนวคิดทางปรัชญาที่สำคัญไปพร้อม ๆ กับการติดตามเรื่องราวของตัวละคร

2. โครงเรื่องและการดำเนินเรื่องของหนังสือ

เรื่องราวเริ่มต้นเมื่อโซฟีได้รับจดหมายปริศนาที่มีคำถามว่า “เธอคือใคร ?” และ “โลกนี้มาจากไหน ?” จากนั้นเธอก็ได้รับบทเรียนปรัชญาทางไปรษณีย์จากอัลแบร์โต้ ปรัชญาจารย์ผู้ลึกลับ โซฟีเริ่มเรียนรู้เกี่ยวกับนักปรัชญาคนสำคัญและแนวคิดต่าง ๆ ตั้งแต่ยุคกรีกโบราณจนถึงยุคปัจจุบัน ขณะเดียวกันเรื่องราวอีกด้านหนึ่งของไฮล์เดอ มุลเลอร์ เด็กสาวอีกคนที่กำลังอ่านหนังสือเกี่ยวกับโซฟีก็ค่อย ๆ เผยออกมาทำให้เกิดการซ้อนทับกันของเรื่องราวสองระนาบ สร้างความน่าสนใจและชวนให้ขบคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของความเป็นจริงและการรับรู้ การดำเนินเรื่องของการ์เตอร์มีความน่าสนใจตรงที่เขาสามารถสอดแทรกเนื้อหาทางปรัชญาเข้าไปในเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของโซฟีได้อย่างแนบเนียน ทำให้ผู้อ่านเห็นว่าปรัชญาไม่ใช่เรื่องไกลตัว แต่เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของเราทุกคน

3. ตัวละครหลักในหนังสือ

โซฟี อาเมนด์เซน โซฟีเป็นตัวละครเอกของเรื่อง เธอเป็นเด็กหญิงวัย 14 ปีที่มีความอยากรู้อยากเห็น และชอบตั้งคำถามเกี่ยวกับโลกรอบตัว การ์เตอร์สร้างตัวละครนี้ให้เป็นตัวแทนของผู้อ่านที่กำลังเริ่มต้นเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญา ความสงสัยและคำถามของโซฟีช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจแนวคิดทางปรัชญาได้ง่ายขึ้น

อัลแบร์โต้ อัลแบร์โต้เป็นครูสอนปรัชญาของโซฟี เขาเป็นตัวละครที่ลึกลับและน่าสนใจ ทำหน้าที่เป็นผู้นำทางให้โซฟีและผู้อ่านในการสำรวจโลกของปรัชญา การสอนของเขามักจะมาในรูปแบบของการตั้งคำถาม และการอภิปราย ซึ่งสะท้อนวิธีการสอนแบบโสเครติสได้เป็นอย่างดี

ไฮล์เดอ มุลเลอร์ ไฮล์เดอเป็นตัวละครที่ซ่อนอยู่อีกชั้นหนึ่ง เธอเป็นผู้อ่านเรื่องราวของโซฟี ตัวละครนี้ช่วยสร้างมิติใหม่ให้กับเรื่อง และทำให้ผู้อ่านต้องคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความจริงกับนิยาย

4. ประเด็นทางปรัชญาที่สำคัญในหนังสือ

ญาณวิทยา (Epistemology) การ์เตอร์นำเสนอคำถามเกี่ยวกับธรรมชาติของความรู้และวิธีการที่เราได้มาซึ่งความรู้ ผ่านการสนทนาระหว่างโซฟีและอัลแบร์โต้ เช่น การอภิปรายเกี่ยวกับทฤษฎีแห่งมโนคติของเพลโต หรือแนวคิดเรื่องการสงสัยเชิงระเบียบวิธีของเดการ์ต

อภิปรัชญา (Metaphysics) หนังสือเล่มนี้ตั้งคำถามเกี่ยวกับธรรมชาติของความเป็นจริงและจักรวาล ผ่านการนำเสนอแนวคิดของนักปรัชญาต่างๆ เช่น ปรัชญาของเดโมคริตัส หรือโลกแห่งแบบของเพลโต

จริยศาสตร์ (Ethics) การ์เตอร์นำเสนอแนวคิดทางจริยธรรมของนักปรัชญาหลายคน เช่น จริยศาสตร์แบบหน้าที่นิยมของคานท์ หรือแนวคิดเรื่องความสุขนิยมของอริสโตเติล ทำให้ผู้อ่านได้พิจารณาว่าอะไรคือสิ่งที่ถูกต้องและดีงาม

ปรัชญาการเมือง (Political Philosophy) หนังสือกล่าวถึงแนวคิดทางการเมืองของนักปรัชญาต่างๆ เช่น รัฐในอุดมคติของเพลโต หรือสัญญาประชาคมของรูสโซ ทำให้ผู้อ่านได้เห็นพัฒนาการของแนวคิดทางการเมืองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ปรัชญาศาสนา (Philosophy of Religion) การ์เตอร์นำเสนอมุมมองต่างๆ เกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ ตั้งแต่แนวคิดเทวนิยมของอควินัส ไปจนถึงการวิพากษ์ศาสนาของนีทเช่ ทำให้ผู้อ่านได้พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาและศาสนา

5. กลวิธีการเขียนและการนำเสนอของหนังสือ

1. การผสมผสานระหว่างนวนิยายและตำราเรียน จุดเด่นของ “โลกของโซฟี” คือการที่การ์เตอร์สามารถผสมผสานระหว่างเรื่องราวแบบนวนิยายกับเนื้อหาทางปรัชญาได้อย่างลงตัว ทำให้การเรียนรู้ปรัชญาเป็นเรื่องสนุกและน่าติดตาม

2. การใช้อุปมาอุปไมยและตัวอย่างที่เข้าใจง่าย การ์เตอร์ใช้อุปมาอุปไมยและตัวอย่างจากชีวิตประจำวันเพื่ออธิบายแนวคิดทางปรัชญาที่ซับซ้อน ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น เช่น การเปรียบเทียบโลกกับกล่องยักษ์เพื่ออธิบายแนวคิดเรื่องสสารของอริสโตเติล

3. การสร้างเรื่องซ้อนเรื่อง การใช้เทคนิคเรื่องซ้อนเรื่อง โดยมีโฮลเดอเป็นผู้อ่านเรื่องราวของโซฟี ช่วยสร้างความน่าสนใจและทำให้ผู้อ่านต้องคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับธรรมชาติของความเป็นจริงและการรับรู้

4. การใช้บทสนทนาเพื่อนำเสนอแนวคิด การ์เตอร์ใช้บทสนทนาระหว่างโซฟีและอัลแบร์โต้เป็นหลักในการนำเสนอแนวคิดทางปรัชญา ทำให้การอ่านไม่น่าเบื่อและช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจแนวคิดต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

6. ข้อวิจารณ์และการวิเคราะห์หนังสือ

1. จุดแข็ง

- การนำเสนอประวัติศาสตร์ปรัชญาตะวันตกอย่างครอบคลุมและเข้าใจง่าย
- การผสมผสานระหว่างนวนิยายและตำราเรียนทำให้การเรียนรู้ปรัชญาเป็นเรื่องสนุก
- การใช้ตัวละครที่เป็นเด็กเป็นผู้เรียนรู้ช่วยให้ผู้อ่านรู้สึกว่ปรัชญาไม่ใช่เรื่องไกลตัว
- การสร้างเรื่องซ้อนเรื่องช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับธรรมชาติของความเป็นจริง

2. จุดอ่อน

- การนำเสนอปรัชญาตะวันตกเป็นหลัก อาจทำให้ขาดมุมมองจากปรัชญาตะวันออก
- บางครั้งการอธิบายแนวคิดทางปรัชญาอาจจะยาวเกินไป ทำให้เสียจังหวะของเรื่อง
- ตอนจบของเรื่องอาจทำให้ผู้อ่านบางคนรู้สึกสับสนหรือไม่พอใจ

7. บทสรุป

โลกของโซฟี เป็นนิยายการผจญภัยทางปัญญาและจินตนาการของเด็กสาวผู้เรียนปรัชญาทางจดหมายกับครูลึกลับนาม “อัลแบร์โต้” ในระหว่างการเดินทางสู่ประวัติศาสตร์ปรัชญาตะวันตก ทั้งโซฟีและอัลแบร์โต้

ต้องเผชิญกับ “ความจริง” แสนประหลาดที่ผูกพันการดำรงอยู่ของพวกตน กับจินตนาการของนายพันตรีอัลเบิร์ต นาค ผู้สังเกตการณ์สังกัดองค์การสหประชาชาติในเลบานอน นายพันตรีผู้นี้กำลังพยายามเขียนหนังสือเล่มหนึ่งเพื่อสอนปรัชญาให้ลูกสาว ชื่อ “ฮิลเด” เป็นของขวัญวันเกิดอายุครบ 15 ปีของเธอ การค้นพบ “ความจริง” เกี่ยวกับตนเองของโซฟี ทำให้ทั้งโซฟีและอัลแบร์โตร่วมกันวางแผนอันแยบยลที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของ นายพันตรีผู้นี้อย่างน่าอัศจรรย์ มนต์เสน่ห์อันประหลาดล้ำของหนังสือเล่มนี้อยู่ที่ “การล้อเล่น” ระหว่างจินตนาการกับ “ความจริง” ในขณะที่ผู้อ่านได้เรียนรู้เนื้อหาปรัชญาตะวันตกตั้งแต่เธเลสถึงซาร์ตร์ ผู้อ่านก็ถูกกระตุกกระตุ้นเตือนให้สงสัยตลอดเวลาว่าใครคือครูผู้ลึกลับ ใครคือโซฟี ในที่สุดโยสไตน์ กอร์ดอร์ ผู้เขียน ได้เตือนเราให้ตระหนักว่าปริศนาทั้งหลายกลับนำไปสู่คำถามเกี่ยวกับ “ความจริง” ที่ว่าฮิลเดหรือโซฟีกันแน่ที่มี “ตัวตน” จริงๆ

บรรณานุกรม

โยสไตน์ การ์เดอร์. (Jostein Gaarder). (2541). **โลกของโซฟี (Sophie's World)**. ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ ผู้แปล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.